

Україна у фокусі

15 – 21 серпня 2011 року

ЗМІСТ

I. Огляд політичних подій за тиждень.....3

II. Аналітична довідка.....4

Демократичні інституції і демократичні процеси.

***Приєднання «Сильної України» до Партії регіонів:
зачистка політичного поля?.....4***

I. Огляд політичних подій за тиждень

15
серпня

Директиви экс-прем'єра Юлії Тимошенко голові НАК «Нафтогазу» Олегу Дубині на підписання газової угоди з ВАТ «Газпром» були способом реалізації повноважень прем'єр-міністра. Про це під час допиту у Печерському райсуді повідомив заступник директора інституту держави і права імені Корецького Володимир Нагребельний. За його словами, у роботу «Нафтогазу» Тимошенко не втручалась і давала вказівки лише на переговори, а не на підписання угод. Нагадаємо, саме інститут імені Корецького на прохання Генеральної прокуратури проводив експертизу директив экс-прем'єра.

16
серпня

Партія «Сильна Україна» має намір об'єднатися із Партією регіонів. Про це заявив лідер регіоналів, прем'єр-міністр України Микола Азаров. За його словами, політсили об'єднуються задля того, аби консолідувати зусилля у проведенні реформ. Сергій Тігіпко та Микола Азаров закликали до об'єднання й інші, ідейно близькі, політсили. Експерти припускають, що на подібне злиття із Партією регіонів можуть піти «Єдиний центр» Віктора Балоги та Народна партія Володимира Литвина.

17
серпня

До суду у справі Юлії Тимошенко прийшли свідчити третій Президента України Віктор Ющенко та його колишній уповноважений із енергопитань Богдан Соколовський. Під час допиту Ющенко заявив, що не мав повноважень відкликати з Москви делегацію «Нафтогазу», тим більше, що після того, як газовий діалог вийшов на рівень прем'єрів, голова «Нафтогазу» Олег Дубина сам повернувся з Москви. В свою чергу Богдан Соколовський зазначив, що экс-прем'єр Юлія Тимошенко мала право давати вказівки на переговори голові «Нафтогазу» Олегу Дубині.

18
серпня

Двоє із п'яти потерпілих прийшли на слухання у справі Юрія Луценка. Статус потерпілих їм присудила прокуратура, однак обидва фігуранти заявили, що не мають претензій особисто до Юрія Луценка. За словами Юрія Луценка, решта викликаних до суду потерпілих також не прийшли з причини, що не вважають себе такими. Тим часом Печерський районний суд Києва знову відмовив у задоволенні клопотання экс-міністра внутрішніх справ України Юрія Луценка про зміну запобіжного заходу, мотивуючи своє рішення тим, що задля цього не було виявлено нових обставин.

Стан здоров'я Юлії Тимошенко різко погіршився. Про це заявив перший заступник лідера «Батьківщини» Олександр Турчинов. За його словами, у зв'язку з цим Юлія Тимошенко попросила допустити до неї в СІЗО лікаря, якому вона довіряє, проте суддя Родіон Кірсєв у цьому відмовив, а також уже ввосьме відмовив випустити экс-прем'єра з-під варти. Щоправда, Генеральна прокуратура України звернулась до

Печерського суду з проханням дозволити медичне обстеження експрем'єра.

19
серпня

Газові контракти, підписані між Україною і Росією 2009 року – легітимні. Про це заявив міністр енергетики РФ Сергій Шматко. За його словами, документи відповідають усім нормам міжнародного права і міжурядовим угодам. Водночас Шматко погодився з тим, що кожна зі сторін має право звернутися до суду, аби підтвердити чи спростувати законність підписаних угод.

II. Аналітична довідка

✓ Демократичні інституції і демократичні процеси

ПРИЄДНАННЯ «СИЛЬНОЇ УКРАЇНИ» ДО ПАРТІЇ РЕГІОНІВ: ЗАЧИСТКА ПОЛІТИЧНОГО ПОЛЯ?

16 серпня на спільній прес-конференції прем'єр-міністр і Микола Азаров та віце-прем'єр-міністр Сергій Тігіпко повідомили про приєднання партії «Сильна Україна», яку очолює Тігіпко, до Партії регіонів, лідером якої є Азаров. Це рішення викликало дуже неоднозначну реакцію різних політичних сил: тоді як представники Партії регіонів оцінили це рішення схвально, для багатьох членів «Сильної України» воно стало несподіванкою, а опозиційні політики побачили в цьому злитті тривожні симптоми.

Чому Сергій Тігіпко погодився на приєднання його політичної сили до Партії регіонів? Які наслідки матиме це об'єднання для української партійної системи?

Кулуарне об'єднання

Рішення про приєднання «Сильної України» до Партії регіонів для багатьох стало несподіванкою. Першим про це повідомив голова уряду та член Партії регіонів Микола Азаров на спільній прес-конференції з Сергієм Тігіпком 16 серпня. За словами прем'єр-міністра, злиття партій покликане об'єднати зусилля з проведення потрібних країні реформ. Подібну думку висловив і лідер «Сильної України», зауваживши, що йому легше

проводити реформи, будучи членом правлячої Партії регіонів. Крім того, Азаров задекларував відкритість Партії регіонів для всіх політичних сил, що стоять на подібних до неї позиціях.

Водночас реакція рядових членів «Сильної України» засвідчила, що це рішення ухвалювалось без їхнього відома. Дехто з них зауважив, що приєднання їхньої політичної сили до Партії регіонів неможливе без внутрішньопартійної

дискусії та відповідного рішення з'їзду партії, інші ж оцінили цю ініціативу суто негативно, висловивши своє розчарування таким кроком Сергія Тігіпка. Зрештою, це стало підтвердженням того, що «Сильна Україна» є радше політичним проектом нинішнього віце-прем'єр-міністра, а не

справжньою політичною партією. На це вказує і нехтування думкою своїх однопартійців з боку Сергія Тігіпка при ухваленні такого важливого рішення, і нездатність членів «Сильної України» будь-яким чином протидіяти фактичній ліквідації своєї партії.

Мотиви злиття

Поза тим, рішення Сергія Тігіпка про приєднання його політичної сили до Партії регіонів змусило замислитись над мотивацією такого кроку. Зрозуміло, що запевнення самого лідера «Сильної України» в тому, що входження до Партії регіонів дозволить йому легше реалізовувати реформи, є дуже непереконливими, адже він був членом правлячої команди від самого утворення нового уряду і саме з його ініціативи були ухвалені резонансні Податковий кодекс та закон «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи». Тому його вступ до Партії регіонів жодним чином не позначиться на успішності його реформаторських ініціатив.

З іншого боку, такий крок, вочевидь, був ініційований саме Партією регіонів. Включаючи до свого складу Сергія Тігіпка, її представники, скоріше за все, намагалися досягти одразу кількох завдань. По-перше, позбутися політичного конкурента на електоральному полі. З одного боку, рейтинг «Сильної України» останнім часом невпинно падає: за даними опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології, у червні він становив усього 4,3%. Однак рівень підтримки Партії регіонів також невпинно скорочується, і тому приєднання до неї «Сильної України», вочевидь,

розглядається як засіб дещо його підвищити. Існування реальних підстав для такого оптимізму, проте, викликає багато сумнівів, адже поглинання «Сильної України» не призведе до автоматичного переходу її прихильників до електорального поля Партії регіонів.

По-друге, вірогідним є сценарій, згідно з яким Сергія Тігіпка будуть використовувати для часткового оновлення іміджу Партії регіонів. На це звертає увагу багато українських експертів, говорячи про те, що в правлячій партії зараз немає харизматичних лідерів. Відповідно, існують шанси, що Сергій Тігіпка може замінити вельми непопулярного Миколу Азарова на посаді голови Партії регіонів, а на думку деяких оглядачів – і стати наступним прем'єр-міністром. Водночас, успішність такої стратегії також є малоімовірною. По-перше, перебуваючи на посаді Віце-прем'єр-міністра, Сергій Тігіпка встиг вельми дискредитувати себе невдалими реформаторськими ініціативами, що викликали масове невдоволення українців. Тому його імідж молодого реформатора, якого він дотримувався напередодні президентських виборів 2010 року, вже серйозно пошкоджено. Крім того, підтримка Сергія Тігіпка серед населення базувалася на його позиціонуванні себе як альтернативи двом найпопулярнішим кандидатам –

Віктору Януковичу та Юлії Тимошенко.

Відповідно, приєднавшись до Партії регіонів, він, скоріше за все, позбудеться значної частки своєї популярності. У результаті, виведення Сергія Тігіпка на перші позиції в Партії регіонів навряд чи дозволить якимось суттєвим чином змінити її імідж, а відповідно – і рівень підтримки серед громадян.

Третій можливий мотив, який стоїть за поглинанням «Сильної України», лежить у площині боротьби всередині правлячої верхівки. Можна припустити, що за допомогою постаті Сергія Тігіпка одна з груп впливу намагається

отримати контроль над Партією регіонів. Мова йде про умовну групу, до складу якої входять глава Адміністрації Президента Сергій Льовочкін та голова Служби безпеки України Валерій Хорошковський, що не є членами Партії регіонів і водночас розглядають Сергія Тігіпка як свого можливого протезе. Відповідно, обрання лідером Партії регіонів їх ставленика дасть змогу їм мати більший вплив на правлячу партію та процес ухвалення рішень на найвищому рівні в цілому. Водночас про реалістичність такого сценарію говорити наразі зарано.

Можливі наслідки

Відкритим лишається й питання про наслідки входження «Сильної України» до Партії регіонів. Цілком очевидно, що це об'єднання стало ознакою початку монополізації політичного простору Партією регіонів. Включення до свого складу «Сильної України» може стати першим кроком на шляху поглинання інших гравців, які перебувають на спільному з Партією регіонів політичному полі. Зокрема, про можливість розгляду питання про входження до складу правлячої партії вже заявив лідер партії «Єдиний центр», міністр надзвичайних ситуацій Віктор Балога. Подібна доля може чекати й парламентського союзника Партії регіонів – Народну партію, яку очолює парламентський спікер Володимир Литвин. При цьому зрозуміло, що відповідні рішення буде ухвалювати саме Партія регіонів, а у вищевказаних

політичних сил не буде іншого вибору, окрім як погодитись на їх виконання.

У результаті, процес інкорпорації невеликих партій може стати одним із основних елементів підготовки Партії регіонів до майбутніх парламентських виборів, яка тв. Такий спосіб намагатиметься підвищити свій сукупний рейтинг. Водночас негативні наслідки такої стратегії лежать на поверхні: вона знищить усі залишки політичної конкуренції, які були можливими за умов існування декількох правлячих партій, і зрештою може вилитись у створення однопартійної системи, що суперечитиме засадничим принципам демократії. Аби не допустити цього, ініціативу на себе повинні взяти опозиційні партії, які, аби ефективно протистояти монополізації партійної системи з боку Партії регіонів, мають спільно координувати свої дії.

Висновки

Отже, входження «Сильної України» до складу Партії регіонів відбулося з ініціативи останньої. Таким чином правляча партія намагалася, по-перше, поглинути потенційного політичного конкурента і, відповідно, збільшити рівень своєї підтримки та, по-друге, оновити свій імідж за допомогою постаті Сергія Тігіпка. Однак, імовірність досягнення обох цілей поки що не надто висока. У будь-якому разі включення до свого складу «Сильної України» стало свідченням стратегії Партії регіонів на монополізацію політичного поля в країні, а в довгостроковій перспективі – і на утвердження однопартійної системи.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

UKRAINE NATIONAL INITIATIVES TO ENHANCE REFORMS

BUILDING
CAPACITY
WORLDWIDE

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики ДІФ:

Ірина Бекешкіна
Олексій Сидорчук
Юлія Ільчук
Марія Куц
Леся Парно

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук

Інформаційно-аналітичний бюлетень «Україна у Фокусі» видається Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва в рамках проекту «Об'єднуємося заради реформ (UNITER)», що фінансується Агентством США з Міжнародного Розвитку (USAID) та здійснюється Pact в Україні.

Щотижневий випуск бюлетеня став можливий завдяки щирій підтримці американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст випуску є винятковою відповідальністю «Демократичних ініціатив» та не обов'язково відображає точку зору USAID, Pact або уряду США. Забороняється відтворення та використання будь-якої частини цього бюлетеня у будь-якому форматі, включаючи графічний, електронний, копіювання чи використання в будь-який інший спосіб без відповідного посилання на оригінальне джерело.